

Tampereen yliopiston normaalikoulun lukion opetussuunnitelma

Opiskeluhoitosuunnitelma

Sisällys

1. Opiskeluhoollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut	3
1.1. Arvio oppilaitoksen käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista (opiskeluterveydenhuolto- sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut)	3
1.2. Opiskeluhoollon palveluiden järjestäminen ja sen edellyttämä työn- ja vastuunjako, palvelujen toteuttamisessa tarvittava yhteistyö sekä palveluista tiedottaminen ja niihin ohjaaminen	3
1.3. Opiskeluhoollon palveluiden kohdentaminen yksittäisiin opiskelijoihin, oppilaitosyhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä opiskeluhoollon kehittämiseen ja seurantaan	4
2. Yhteisöllinen opiskeluhoito ja sen toimintatavat.....	5
2.1. Toimenpiteet yhteisöllisyyden edistämiseksi oppilaitosyhteisössä	5
2.2. Toimenpiteet opiskeluyhteisön sekä ympäristön terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi.....	5
2.3. Yhteistyö ja toimenpiteet opiskelijoiden osallisuuden vahvistamiseksi	5
2.4. Yhteistyö ja toimenpiteet huoltajien yhteistyön ja osallisuuden vahvistamiseksi.....	7
2.5. Oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän tai muun tehtävään soveltuvan monialaisen ryhmän toimintatavat ja käytännöt.....	7
2.6. Opiskeluhoollon kokonaisuudesta tiedottaminen	8
2.7. Yhteistyö nuorisotoimen, lastensuojelun ja poliisin sekä muiden opiskeluhoollon kehittämiseen tarvittavien tahojen kanssa	8
2.8. Terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välinen yhteistyö.....	8
2.9. Opiskeluun osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen	9
2.10. Toimenpiteet esteettömyyden ja saavutettavuuden edistämiseksi opiskeluympäristössä .	10
2.11. Tapaturmien ehkäiseminen, ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus oppilaitoksessa	11
2.12. Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen	11
2.12.1. Toimenpiteet koskien tupakkatuotteiden käyttöä	11
2.12.2. Toimenpiteet koskien alkoholinkäyttöä	12
2.12.3. Toimenpiteet koskien huumeidenkäyttöä	13
2.13. Yhteistyö ja käytänteet oppilaitoksen terveellisyys- ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa	14

2.14.	Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä	14
2.15.	Toiminta äkillisissä kriiseissä sekä uhka- ja vaaratilanteissa	18
3.	Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestäminen	18
3.1.	Opiskeluterveydenhuolto- sekä kuraattori- ja psykologipalvelujen järjestäminen, keskinäinen työn- ja vastuunjako sekä palvelujen järjestämisessä tarvittava yhteistyö	18
3.2.	Monialaisen asiantuntijaryhmän toimintatapojen ja käytäntöjen sopiminen sekä yksilöllisten tukitoimien järjestämisen periaatteet	20
3.3.	Opiskeluhuollon yhteistyö opiskelijan opintojen ohjauksessa ja jatko-opintojen suunnittelussa	20
3.4.	Opiskeluhoitokertomuksen laatiminen ja säilytys	20
3.5.	Sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestämiseen liittyvä yhteistyö oppilaitoksessa	20
3.6.	Opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalveluiden järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi	21
3.7.	Tarvittava yhteistyö oppilaitoksen ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa (esimerkiksi erikoissairaanhoido, sosiaalitoimi, poliisi, nuorisotoimi).	21
4.	Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa	22
4.1.	Opiskelijan ja huoltajan osallisuus ja yhteistyö opiskeluhuollon suunnittelussa, kehittämisessä ja arvioimisessa	22
4.2.	Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annettava tieto yksittäisen opiskelijan asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä	22
4.3.	Opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhuollon asiakkaana ja suostumuksen hakeminen opiskelijalta ja tarvittaessa tämän huoltajalta yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa	22
4.4.	Käytännöt opiskelijan toiveiden huomioimisessa häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisussa sekä huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä	23
4.5.	Käytännöt opiskelijan kehitystason ja edun toteutumisen arvioimiseksi opiskeluhuollon henkilöstöön kuuluvan sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilön toimesta	23
4.6.	Menettelytavat yksittäistä opiskelijaa koskevan asian käsittelyssä monialaisessa asiantuntijaryhmässä	23
5.	Opiskeluhoitosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen	24

1. Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut

1.1. Arvio oppilaitoksen käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista (opiskeluterveydenhuolto- sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut)

Lukiomme opiskeluhuollollisessa työssä toimivat koulukuraattori, koulupsykologi sekä opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitajat ja lääkärit. Terveydenhoitajat ovat tavattavissa ajanvarauksella Tullinkulman opiskelijaterveydenhuollon toimipisteessä. Lääkärien vastaanotolle varataan aika terveydenhoitajan kautta.

Koulupsykologi ja -kuraattori työskentelevät lukiolla yhtenä päivänä viikossa. Muutoin koulupsykologi- ja kuraattori työskentelevät Normaalikoulun perusasteen puolella, koulupsykologi kolmena päivänä ja koulukuraattori neljänä päivänä viikossa. Tällä hetkellä koulupsykologin ja kuraattorin työstä noin 30 % on yhteisöllistä ja 70 % yksilöllistä opiskeluhoitotyötä. Toimintaa pyritään jatkossa kehittämään yhteisöllistä opiskeluhoitotyötä painottaen.

1.2. Opiskeluhuollon palveluiden järjestäminen ja sen edellyttämä työn- ja vastuunjako, palvelujen toteuttamisessa tarvittava yhteistyö sekä palveluista tiedottaminen ja niihin ohjaaminen

Opiskelijoiden ja lukioyhteisön hyvinvoinnin sekä kodin ja koulun välisen yhteistyön edistäminen on kaikkien lukiossa työskentelevien sekä opiskeluhoitopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Yhteisöllistä opiskeluhoittoa toteuttavat kaikki koulumme opiskeluhuollon toimijat. Yksilökohtaisesta opiskeluhoitotyöstä vastaavat koulupsykologi, -kuraattori ja opiskeluterveydenhuollon toimijat.

Lukiomme koulupsykologi ja -kuraattoripalveluiden järjestämisestä vastaa Tampereen korkeakoulusäätiö yhdessä Tampereen kaupungin kanssa. Opiskeluterveydenhuollon palveluista ja sen järjestämisestä vastaa Tampereen kaupunki. Koulupsykologin ja -kuraattorin palvelut ovat opiskelijalle maksuttomia ja vapaaehtoisia. Opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitajan, psykologin, psykiatrisen sairaanhoitajan ja ravitsemusterapeutin käynnit ovat maksuttomia. Sairaanhoidolliset lääkärikäynnit ovat maksullisia 18 vuotta täyttäneille.

Tampereen yliopiston normaalikoulun lukion johto yhdessä opiskeluhuollon toimijoiden kanssa vastaavat siitä, että opiskelijoilla ja heidän huoltajillaan on tieto saatavilla olevista opiskeluhuollon palveluista. Tietoja palveluista päivitetään säännöllisesti. Lukion koko henkilökunnalla on velvollisuus tarvittaessa ohjata opiskelija opiskeluhuollon palveluiden piiriin.

1.3. Opiskeluhuollon palveluiden kohdentaminen yksittäisiin opiskelijoihin, oppilaitosyhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä opiskeluhuollon kehittämiseen ja seurantaan

Kaikkien opiskeluhuoltotyötä tekevien toimenkuvaan kuuluu moniammatillinen yhteistyö sekä opiskeluhuollon palveluiden kehittäminen ja seuranta. Opiskeluhuoltotyön kehittämisen ja seurannan apuna käytetään erilaisia vuosittaisia kyselyjä ja mittareita, joista saatuja tuloksia hyödynnetään yhteisöllisen opiskeluhuoltotyön käytännön toimien suunnittelussa.

Tampereen yliopiston normaalikoulun opiskeluhuoltotyötä suunnittelee, kehittää, koordinoi ja arvioi koulun opiskeluhuoltoryhmä (KOHR). Ryhmään kuuluvat rehtorit, opiskeluhuollon työntekijät, erityisopettajat sekä opinto-ohjaajat. Huoltajien, opiskelijoiden ja sidosryhmien edustajat osallistuvat opiskeluhuoltotyön vuosittaiseen suunnitteluun ja arviointiin Tampereen yliopiston normaalikoulun neuvottelukunnan kautta. KOHR määrittelee vuotuisen toiminnan painotukset koko koulun tasolla.

Astekohtaisen lukion opiskeluhuoltoryhmän muodostaa asteen rehtori, opinto-ohjaaja, erityisopettaja, koulupsykologi ja -kuraattori ja opiskeluterveydenhuollon ^{terveydenhoitaja}. Tarvittaessa ryhmän työskentelyyn voidaan kutsua opiskelijoita, muita opettajia tai koulun kanssa yhteistyötä tekevien tahojen edustajia. Ryhmä kokoontuu säännöllisesti laatimansa suunnitelman mukaan. Lukion opiskeluhuoltoryhmä laatii joka syksy työsuunnitelman liitteeksi vuosikohtaisen opiskeluhuollon toimintasuunnitelman. Suunnitelmassa huomioidaan koulukohtaisessa opiskeluhuoltoryhmässä (KOHR) sovitut yhteiset tavoitteet ja suunnitellaan lukion käytännön toimintatavat sekä vuoden aikana toteutettavat erityiset teemat ja tapahtumat. Lukion opiskeluhuoltoryhmä arvioi vuosittaisten opiskeluhuoltoteemojen toteutumista ja tarttuu ajankohtaisiin tarpeisiin lukuvuoden kuluessa. Ryhmän työskentely dokumentoidaan kokousmuistioon.

2. Yhteisöllinen opiskeluhoito ja sen toimintatavat

2.1. Toimenpiteet yhteisöllisyyden edistämiseksi oppilaitosyhteisössä

Lukion yhteisössä yhteisöllisyyttä edistetään erityisesti seuraavin toimin:

- Lukio-opintojen alussa kiinnitetään erityishuomiota ryhmäytymisen tukemiseen ohjausryhmien sisällä ja niiden välillä. Tutortoiminta, ryhmänohjaus sekä opetuksen sisällä tapahtuva ryhmäytymisen tukeminen ovat avainasemassa. Ryhmäytymisen tukeminen jatkuu läpi lukio-opintojen erityisesti ryhmänohjauksen, lukuvuosittaisten yhteisten tapahtumien sekä opiskelijakunnan toiminnan kautta.
- Opiskelijat ja huoltajat otetaan suunnitelmallisesti osallisiksi lukion vuosittaisen toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen henkilöstön kanssa.
- Lukioyhteisön jäseniä ohjataan vastuullisuuteen vuorovaikutuksessa muiden kanssa ja rohkaistaan ilmaisemaan omat mielipiteensä rakentavasti.
- Yhteisössä vaalitaan keskinäistä arvostusta sekä avoimuutta ja läpinäkyvyyttä.
- Mahdollisiin ongelmatilanteisiin puututaan varhaisessa vaiheessa.

2.2. Toimenpiteet opiskeluyhteisön sekä ympäristön terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi

Terveellisyyteen ja turvallisuuteen liittyvää yhteistyötä tehdään Tampereen kaupungin sekä Tampereen korkeakoulusäätiön työterveyshuollon kanssa. Tarkistuksia ja mittauksia tehdään säännöllisin väliajoin.

Opiskelijoiden hyvinvointia sekä lukioyhteisön ja ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta seurataan säännöllisesti kyselyin, kartoituksin ja tarkastuksin. Tuloksista tiedotetaan henkilökuntakokouksissa, vanhempainilloissa ja Wilma-tiedottein.

2.3. Yhteistyö ja toimenpiteet opiskelijoiden osallisuuden vahvistamiseksi

Tampereen yliopiston normaalikoulun lukiossa osallisuus ja opiskelijalähtöinen toiminta ovat keskeisiä toiminnan painopisteitä. Osallisuus nähdään myös yhteisöllisyyttä rakentavana elementtinä.

Opiskelijoiden osallisuuden vahvistamisen toimenpiteitä kuvataan seuraavassa taulukossa.

Osallisuuden osa-alue	Toimenpiteet Tampereen yliopiston normaalikoulun lukiossa
Avoin dialogi koulun henkilöstön ja opiskelijakunnan välillä	<ul style="list-style-type: none"> • Rehtori tapaa säännöllisesti opiskelijakunnan hallituksen puheenjohtajaa sekä ohjausryhmien yhteyshenkilöitä. • Opiskelijakunnan hallitusta rohkaistaan kutsumaan rehtoria ja/tai henkilöstön edustajia tarpeen mukaan kokouksiinsa. • Opiskelijoita rohkaistaan ottamaan asioita matalalla kynnyksellä esille suoraan asianosaisten henkilöiden kanssa, mahdollisuuksia myös anonyymiin palautteeseen tarjotaan säännöllisesti.
Vaikutusmahdollisuudet päätöksentekoon	<ul style="list-style-type: none"> • Opiskelijakunnan hallitusta pyydetään valitsemaan vuosittain opiskelijaedustajat lukion astekokouksiin, lukion yhteisölliseen opiskeluhoitotyöryhmään ja muihin tarvittaviin ryhmiin, joissa suunnitellaan ja kehitetään koulun toimintaa ja tehdään näitä koskevia päätöksiä. • Koko opiskelijakuntaa rohkaistaan aloitteiden tekemiseen matalalla kynnyksellä. • Opiskelijoita kuullaan ja aktivoidaan heitä koskevissa asioissa, esim. järjestyssääntöjen, opetussuunnitelman ja vuosittaisen toimintasuunnitelman sekä opinto-opiaan laadinnassa.
Osallistuminen ryhmäytymisen ja yhteisöllisyyden rakentamiseen	<ul style="list-style-type: none"> • Opiskelijat otetaan aktiivisina toimijoina mukaan yhteisöllisten tapahtumien ja juhlien suunnitteluun ja toteutukseen. • Opiskelijoita rohkaistaan nostamaan otteita opiskelun arjesta lukiolaisten omalle verkkosivustolle. • Opiskelijatuutorit ovat mukana uusien opiskelijoiden vastaanottamisessa sekä ryhmäytymistä tukevassa toiminnassa läpi lukuvuoden. • Ryhmänohjauksessa kehitetään toimintamalleja opiskelijoiden osallistamiseksi yhteisten tuokioiden suunnitteluun ja toteutukseen.
Osallistuminen lukion toiminnan jatkuvaan kehittämiseen palautteen kautta	<ul style="list-style-type: none"> • Koko opiskelijakunnalle teetetään säännöllisesti kyselyjä ja/tai työpajoja opiskeluhyvinvoinnista ja muista lukuvuoden ajankohtaisista teemoista. Osa kyselyistä on anonyymisti vastattavia. • Lukuvuoden päätteeksi opiskelijoille teetetään lukuvuotta summaava ja arvioiva päätöskysely, jonka

	<p>tulosten pohjalta toimintaa kehitetään edelleen seuraavalle lukuvuodelle.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opiskelijoita rohkaistaan ottamaan asioita matalalla kynnyksellä esille suoraan henkilöstölle tai opiskelijakunnan hallitukselle.
Osallistuminen opintotarjonnan suunnitteluun	<ul style="list-style-type: none"> • Opiskelijoiden yksilölliset opintosuunnitelmat huomioidaan parhaalla mahdollisella tavalla kunkin lukuvuoden opintotarjotinta laadittaessa. Avainasemassa ovat opiskelijoilta kerättävät esivalinnat sekä muu palaute opintotarjonnan rakentamisesta.

2.4. Yhteistyö ja toimenpiteet huoltajien yhteistyön ja osallisuuden vahvistamiseksi

Huoltajien ja vanhempien kanssa tehtävässä yhteistyössä avainasemassa on kunkin opiskelijan oma ryhmänohjaaja. Hän toimii ensisijaisena linkkinä ja yhteystahona kodin ja koulun välillä. Huoltaja saa koulun viestit ja tiedotteet luettavaksi Wilmaan ja pystyy tarkastelemaan oman nuorensa opintotietoja Wilmasta. Huoltajan oikeudet opiskelijan opintotietojen tarkasteluun Wilmassa säilyvät läpi koko lukioajan myös opiskelijan täysi-ikäistymisen jälkeen, ellei lukion kansliaan muuta kirjallisesti ilmoiteta. Yhteydenotot huoltajilta kouluun päin ohjataan tehtäväksi pääsääntöisesti Wilmassa tietoturvasyistä ja toisaalta myös yhteydenoton dokumentoimiseksi.

Jokaisen vuositason opiskelijoiden vanhemmille järjestetään lukuvuosittain vanhempainilta, jossa käsitellään ikäryhmälle ajankohtaisia teemoja. Vanhemmille lähetetään myös lukukausittain (syksyllä ja keväällä) sähköinen kysely, jolla kerätään kotiväen ajatuksia koulun toiminnan kehittämiseksi. Vanhempia rohkaistaan tutustumaan koulun toimintaan esimerkiksi avoimien ovien päivässä tai tulemalla asiantuntijavieraksi oppitunnille.

2.5. Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän tai muun tehtävään soveltuvan monialaisen ryhmän toimintatavat ja käytännöt

Lukion yhteisöllisen opiskeluhuollon opiskeluhuoltoryhmä kokoontuu säännöllisesti lukuvuoden aikana, keskimäärin kerran opetusperiodissa. Opiskeluhuoltotyö etenee syksyllä vahvistettavan lukuvuosikellon mukaisesti eri toimijoiden vastuihin jakautuen.

Lukuvuoden mittaan pidetään tarvittava määrä yksilökohtaisen opiskeluhoollon piiriin kuuluvia monialaisia tapaamisia kulloinkin tarkoituksenmukaisella kokoonpanolla. Koko Normaalikoulun opiskeluhooltoryhmä (KOHR) kokoontuu pääsääntöisesti lukuvuoden alussa ja päätteeksi.

2.6. Opiskeluhoollon kokonaisuudesta tiedottaminen

Lukion opiskeluhoollon lukuvuosittaisen toiminnan suunnitelma käsitellään syksyn alussa koko koulun opiskeluhooltoryhmässä (KOHR) sekä liitetään lukuvuoden toimintasuunnitelmaan. Toimintasuunnitelma on opiskelijakunnan ja henkilöstön kommentoitavissa ennen vahvistamista.

Keskeiset lukion opiskeluhoollon toimijat ja käytänteet kirjataan vuosittain myös lukiolaisen opinto-oppaaseen, joka on saatavilla lukion verkkosivuilla.

2.7. Yhteistyö nuorisotoimen, lastensuojelun ja poliisin sekä muiden opiskeluhoollon kehittämiseen tarvittavien tahojen kanssa

Opiskeluhoolto tekee tapauskohtaisen harkinnan perusteella yhteistyötä koulun ulkopuolisten palveluiden, kuten nuorisotoimen, etsivän nuorisotyön, lastensuojelun, sosiaalitoimen, erikoissairaanhoidon tai poliisin kanssa.

2.8. Terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välinen yhteistyö

Opiskeluterveydenhuollossa toimivat terveydenhoitajat antavat henkilökohtaista terveysneuvontaa terveystarkastusten yhteydessä ja osallistuvat terveystiedon opetukseen tarvittaessa soveltuvissa kohdissa kutsuttuina asiantuntijoina. Terveystiedon liittyvää opastusta annetaan opiskelijoille eri tieteenalojen näkökulmista opetuksen yhteydessä. Koulun ulkopuolisia asiantuntijoita hyödynnetään esimerkiksi erilaisten teemapäivien toteutuksessa ja vanhempainilloissa.

2.9. Opiskeluun osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen

Poissaolojen ehkäiseminen

Poissaolojen ennaltaehkäisemisessä keskeisiä tekijöitä ovat opiskelijan varhainen tuki, kodin ja koulun yhteistyö sekä varhainen puuttuminen ongelmatilanteisiin. Turvallinen opiskeluympäristö, opiskelijoiden osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemusten vahvistaminen, mielekkäiden oppimiskokemusten tarjoaminen sekä itsetunnon tukeminen ehkäisevät myös osaltaan poissaoloja koulusta.

Runsas tai selittämättömät poissaolot voivat liittyä haasteisiin opiskelijan elämänhallinnassa, sosiaalisissa suhteissa tai opiskelussa. Kasautuessaan poissaolot hankaloittavat oppimista ja opinnoissa etenemistä ja voivat johtaa jopa opintojen keskeytymiseen. Edistämällä opiskelijantuntemusta sekä avointa vuorovaikutusta opiskeluyhteisössä, haasteellisiin tilanteisiin voidaan reagoida mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Opiskeluun osallistumisen seuranta ja poissaoloihin puuttuminen

Opiskelijalla on velvollisuus osallistua opetukseen, jollei hänen poissaololleen ole perusteltua syytä. Koulutuksen järjestäjä päättää opiskelijan poissaoloa koskevista menettelyistä. (Lukiolaki 714/2018, 30§).

Aineenopettaja seuraa opetusryhmänsä opiskelijoiden läsnäolotietoja jokaisella oppitunnilla ja merkitsee poissaolevat opiskelijat Wilman tuntimerkintöihin oppitunnin aikana. Jos opiskelijalle ei ole anomuksesta myönnetty lupaa poissaoloon tai hän ei ole muussa koulun toiminnassa, merkitään luvaton poissaolo. Myös myöhästymiset merkitään Wilmaan.

Ryhmänohjaaja seuraa oman ohjausryhmänsä opintojen etenemistä säännöllisesti; poissaolojen osalta viikoittain ja opintosuoritusten osalta jaksoittain.

- Ryhmänohjaaja keskustelee opiskelijan kanssa luvattomista poissaoloista ja myöhästymisistä **matalalla kynnyksellä varhaisessa vaiheessa** (jos poissaoloja on selvittämättä vielä 3 päivää poissaolon jälkeen) ja ottaa tarvittaessa yhteyttä alaikäisen huoltajiin poissaolojen selvittämiseksi.
- Ryhmänohjaaja seuraa myös opiskelijan poissaolojen kokonaisuutta. Jos poissaoloja (**joko selvitettyjä tai luvattomia**) kertyy jakson aikana **yhteensä 30 oppituntia**, ryhmänohjaaja keskustelee opiskelijan kanssa vakavasti, ottaa yhteyttä alaikäisen huoltajaan ja ottaa yhteyttä opiskeluhuoltoryhmään tukitarpeiden kartoittamiseksi.

- Pidemmässä sairauspoissaoloissa ensisijainen yhteyshenkilö on ryhmänohjaaja. Huoltajien ja/tai opiskelijan luvalla ryhmänohjaaja voi tiedottaa opiskelijan tilanteesta opiskelijaa opettavia. Sairauden perusteella opintoihin voidaan tehdä tapauskohtaisesti tarvittavia järjestelyjä (esim. suoritustapojen ja opintosuunnitelman muutokset, opintoajan pidentäminen).
- Jos opiskelijalle kertyy runsaasti poissaoloja ryhmänohjaajan keskusteluista huolimatta tai huoltajat eivät puutu opiskelijan poissaoloihin, ryhmänohjaaja ottaa yhteyttä lukion rehtoriin ja/tai ohjaa opiskelijan opiskeluhuollon palveluihin.
- Jos opiskelijaan ja/tai huoltajaan ei useista yrityksistä huolimatta saada yhteyttä Wilman, puhelimen tai postin välityksellä, koulu ottaa yhteyttä lastensuojeluun (alaikäiset) tai etsivään nuorisotyöhön (täysi-ikäiset).

Huoltaja seuraa opiskelijan opintojen etenemistä (poissaolot, opintosuoritukset, opintosuunnitelma) Wilmassa ja ottaa tarvittaessa yhteyttä ryhmänohjaajaan, opinto-ohjaajaan tai opiskeluhuollon toimijoihin.

Tampereen yliopiston normaalikoulun lukion poissaolojen selvityskäytännöissä pyritään siihen, että nuoria ohjataan työelämän ja muun yhteiskunnan edellyttämään tapaan poissaolojen ilmoittamisessa ja selvittämisessä.

2.10. Toimenpiteet esteettömyyden ja saavutettavuuden edistämiseksi opiskeluympäristössä

Lukion opiskeluympäristö sijoittuu Tampereen yliopiston keskustakampukselle. Yliopistokampuksen kiinteistöissä esteettömyyteen on kiinnitetty huomiota mm. kaikkien kiinteistöjen pääkulkureiteillä olevilla luiskilla, hisseillä ja automaattiovilla. Lisäksi uusissa hisseissä on puheohjaus ja osassa myös pistekirjoituksella varustetut painikkeet. Useimmissa isoissa auditorioissa on tilaa pyörätuolille salin ala- ja/tai yläosassa sekä oviautomaatiikka. Auditorioita lukuun ottamatta muissa lukion käyttämissä keskustakampuksen opetustiloissa on liikuteltavat kalusteet.

Lukiolaisten koululounas on tarjolla ravintola Minervassa. Erityisruokavaliot ovat koulupäivisin saatavilla opiskelijan ravintolaan ilmoittamien tietojen mukaisesti.

Viestinnässä ja tiedottamisessa pyritään käyttämään selkeää yleiskieltä ja selkokieltä. Mahdollisuuksien mukaan tiedotteissa ja ohjeissa käytetään tukena havainnollistavia kuvia, kaavioita ja/tai videoita. Opiskelijan ja huoltajien päivittäinen asiointi onnistuu

sähköisesti Wilman kautta. Osallisuuden muotona erilaiset anonyymit sähköiset kyselyt sekä avoimet sähköiset palaute- ja aloitelaatikot ovat kaikkien saavutettavissa.

2.11. Tapaturmien ehkäiseminen, ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus oppilaitoksessa

Tapaturmien ehkäisemiseen pyritään huolehtimalla opiskeluympäristön selkeydestä ja turvallisuudesta. Lisäksi opiskelijoita opastetaan turvallisiin työskentelytapoihin ja järjestyssääntöjen mukaiseen toimintaan kaikilla oppitunneilla ja muussa koulun toiminnassa.

Sairaustapausten, tapaturmien ja onnettomuuksien sattuessa käytetään SPR:n ohjeita: <http://www.punainenristi.fi/ensiapuohjeet> .

Tapaturmien sattuessa hoitoon ohjataan pääsääntöisesti omalle terveysasemalle ja vakavissa tapaturmissa esiapuun (Acutaan). Hammastapaturmien yhteydessä ohjataan lähimpään hammashoitolaan ja vakavissa hammastapaturmissa Acutan hammaslääkäripäivystykseen. Tapaturmasta on tehtävä välittömästi ilmoitus lomakkeella, joka löytyy koko koulun tiedostoista ja on saatavilla myös lukion kansliasta. Tapaturmalomakkeen täyttämistä vastaa tapaturman havainnut opettaja tai opiskeluhuoltohenkilöstöön kuuluva työntekijä.

2.12. Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

2.12.1. Toimenpiteet koskien tupakkatuotteiden käyttöä

Tupakkatuotteilla tarkoitetaan tupakkaa, nuuskaa ja sähkötupakkatuotteita.

Tampereen yliopiston normaalikoulun lukio sijaitsee Tampereen yliopiston keskustakampuksella. Tampereen korkeakoulu yhteisön kampukset ovat savuttomia. Lukiolaiselle tupakkatuotteiden käyttö ei ole sallittua koulupäivän aikana.

Jos opiskelija käyttää tupakkatuotteita koulupäivän aikana:

1. Opettaja tai muu koulun henkilökuntaan kuuluva keskustelee asiasta suoraan opiskelijan kanssa oman havaintonsa pohjalta.
2. Asian havainnut ja opiskelijan kanssa keskustellut henkilöstön jäsen tiedottaa opiskelijan ryhmänohjaajaa asiasta, esimerkiksi Wilma-viestillä.

3. Ryhmänohjaaja on yhteydessä asiasta alle 18-vuotiaan huoltajiin (ja rehtoriin, jos käyttö on toistuvaa).

Jos opiskelija käyttää *toistuvasti* tupakkatuotteita koulupäivän aikana:

1. Opettaja tai muu koulun henkilökuntaan kuuluva keskustelee asiasta suoraan opiskelijan kanssa oman havaintonsa pohjalta.
2. Asian havainnut ja opiskelijan kanssa keskustellut henkilöstön jäsen tiedottaa opiskelijan ryhmänohjaajaa asiasta, esimerkiksi Wilma-viestillä.
3. Ryhmänohjaaja keskustelee opiskelijan kanssa vakavasti ja on yhteydessä alle 18-vuotiaan opiskelijan huoltajiin.
3. Ryhmänohjaaja ohjaa opiskelijan keskustelemaan asiasta lukion rehtorin ja/tai opiskeluhuollon henkilökunnan kanssa.
4. Lukion rehtori voi antaa toistuvasta järjestyksen rikkomisesta opiskelijalle kirjallisen varoituksen.

2.12.2. Toimenpiteet koskien alkoholinkäyttöä

Huoli opiskelijan runsaasta alkoholinkäytöstä voi tulla kodilta, kavereilta tai opettajilta. On tärkeää ottaa asia puheeksi opiskelijan kanssa, kun huoli on herännyt.

Päihteiden hallussapito ja käyttäminen sekä niiden vaikutuksenalaisena esiintyminen oppilaitoksen tiloissa ja toiminnoissa on kielletty ja johtaa aina lukiolain mukaiseen kirjalliseen varoitukseen.

Epäily opiskelijan runsaasta alkoholinkäytöstä

1. Ota huoli puheeksi suoraan kyseisen opiskelijan kanssa.
2. Kerro huolestasi opiskelijan ryhmänohjaajalle ja lukion rehtorille.
3. Alaikäisen ollessa kyseessä ryhmänohjaaja/lukion rehtori on yhteydessä huoltajiin. He jatkavat asian käsittelyä.
4. Tarvittaessa opiskelija ohjataan keskustelemaan päihteidenkäytöstä opiskeluhuollon henkilökunnan kanssa.

Opiskelija päihtyneenä koulussa

Toimintamalli:

1. Tarkista opiskelijan tila. Tarvittaessa kutsu apua hätäkeskuksesta (112).
2. Saata opiskelija turvalliseen paikkaan esim. lukion rehtorin kansliaan.
4. Tiedota asiasta lukion rehtoria ja ryhmänohjaajaa. He jatkavat asian käsittelyä ja tiedottavat alaikäisen huoltajille.
5. **Alaikäisestä tehdään lastensuojeluilmoitus (asian havainnut henkilö tekee).** Tukea ilmoituksen tekemiseen saa opiskeluhuollon väeltä tarvittaessa.
6. Opiskelija ohjataan yksilökohtaisen opiskeluhuollon tuen piiriin.
7. Lukion rehtori antaa opiskelijalle kirjallisen varoituksen.

2.12.3. Toimenpiteet koskien huumeidenkäyttöä

Huoli opiskelijan huumeidenkäytöstä voi tulla kodilta, kavereilta tai opettajilta. On tärkeää ottaa asia puheeksi opiskelijan kanssa, kun huoli on herännyt.

Epäily opiskelijan huumeidenkäytöstä:

1. Ota asia puheeksi opiskelijan kanssa ja tiedota opiskelijan ryhmänohjaajaa asiasta.
2. Ryhmänohjaaja on yhteydessä alle 18-vuotiaan huoltajiin.
3. Mikäli on todettu huumeidenkäyttö, **tehdään alaikäisestä lastensuojeluilmoitus.**
4. Opiskelija ohjataan yksilökohtaisen opiskeluhuollon tuen piiriin.

Opiskelija huumausaineista päihtyneenä koulussa:

1. Tarkista opiskelijan tila. Tarvittaessa kutsu apua hätäkeskuksesta (112).
2. Opiskelija saatetaan turvalliseen paikkaan esim. kouluterveydenhoitajalle/rehtorin kansliaan.
3. Sovitaan tapauskohtaisesti vastuuhenkilö, joka on yhteydessä huoltajiin.
4. Tiedota asiasta rehtoria ja ryhmänohjaajaa.
5. **Alaikäisestä tehdään lastensuojeluilmoitus.**
6. Ollaan **yhteydessä poliisin** (huumeiden hallussapitorikos, käyttörikos).
7. Opiskelija ohjataan yksilökohtaiseen opiskeluhuollon tuen piiriin.

2.13. Yhteistyö ja käytänteet oppilaitoksen terveellisuuden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Riskienarviointi ja -hallinta ovat osa oppilaitoksen turvallisuustoimintaa, jonka tavoitteena on kehittää opiskelu- ja työympäristöjä turvallisemmiksi, häiriöttömämmäksi ja tuottavammiksi. Riskienarviointi toteutetaan säännöllisesti työnantajan ja lukion yhteisön yhteistyönä.

Opiskelijoiden hyvinvoinnin taustatietoina hyödynnetään tarkasteluvälillä kertyneiden kyselyiden tuloksia (mm. kouluterveyskysely) sekä tarkastusta varten toteutettujen kyselyiden ja selvitysten tuloksia.

Tarkastustilaisuus pitää sisällään aloituspalaverin, tilakierroksen sekä yhteenvetopalaverin. Aloituspalaverissa käydään läpi eri tahojen kokoamat taustatiedot ja suunnitellaan tilakierroksen reitti. Yhteenvetopalaverissa kootaan kaikki tiedot ja löydökset yhteen, arvioidaan ympäristöön ja yhteisöön liittyvät terveysriskit sekä sovitaan jatkotoimista ja niiden vastuutahoista.

Oppilaitoksen tarkastuksesta ja sen tuloksista tiedotetaan opiskelijoille, huoltajille ja henkilöstölle. Myös suunnitelluista jatkotoimista, niiden aikatauluista sekä seurannasta tiedotetaan. Dokumentit arkistoidaan koululla.

2.14. Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Lukiolain (714/2018, 30§) mukaan opiskelijan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja vältettävä toimintaa, joka voi vaarantaa muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä.

Tampereen yliopiston normaalikoulun lukio on syrjinnästä vapaa alue ja sitoutunut kohtelemaan kaikkia opiskelijoita ja henkilökuntaa yhdenvertaisesti riippumatta henkilön sukupuolesta, iästä, etnisestä alkuperästä, uskonnosta tai vakaumuksesta, mielipiteestä, terveydentilasta, vammaisuudesta tai seksuaalisesta suuntautumisesta. Tampereen yliopiston normaalikoulun lukiossa kiusaamiseen puututaan aina, kun joku on kokenut tilanteen kiusaamisena. Myös muuhun epäasialliseen käytökseen puututaan tilanteen edellyttämällä tavalla.

KIUSAAMISEN MÄÄRITELMÄ

Kiusaaminen on ilmiönä monimuotoinen ja sen erottaminen muusta ei-toivotusta toiminnasta voi olla haasteellista (Laitinen ym. 2020, 9). **Koulukiusaaminen on henkistä tai fyysistä väkivaltaa, jossa opiskelija joutuu toistuvasti oman ryhmän tai muiden ryhmien opiskelijoiden kiusaamisen kohteeksi.**

Kiusaajia voi olla yksi tai useampia. Kiusaamisella aiheutetaan toistuvasti ja tahallaan pahaa mieltä ja kiusaaminen vaikuttaa kielteisesti kiusatun hyvinvointiin. Kiusaaminen voi olla esimerkiksi selän takana pahan puhumista, ilkeiden juorujen tai valheiden levittämistä, tönimistä, lyömistä, ulkopuolelle jättämistä, netissä tapahtuvaa loukkaamista tai väärin tietojen levittämistä, ilkeiden tai uhkaavien viestien lähettämistä tai mitä tahansa toimintaa, joka vahingoittaa tai loukkaa toista.

Rasismista on kyse silloin, kun kiusaamisen taustalla ovat rasistiset asenteet tai sellaisia tuodaan esiin. Kiusaaminen voi tapahtua sosiaalisessa mediassa, kuten Facebookissa, Instagramissa, Twitterissä, WhatsAppissa, Snapchatissa tai TikTokissa.

Joskus kiusaaminen voi muuttua seksuaaliseksi häirinnäksi. Seksuaalinen häirintä voi ilmetä mm. seksuaalisesti vihjailevina eleinä tai ilmeinä, epäasiallisina seksuaalisina puheina, kaksimielisinä vitseinä sekä vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevinä huomautuksina, fyysisenä kosketteluna ja lähentelynä, epäasiallisina seksuaalisina sisältöinä median eri kanavissa, seksiä tai muuta seksuaalista kanssakäymistä koskevinä ehdotuksina tai vaatimuksina. Seksuaalinen häirintä johtaa toisinaan seksuaalirikoksiin kuten seksuaaliseen ahdisteluun, raiskaukseen tai sen yritykseen.

Kiusaaminen voi vakavimmillaan täyttää rikoksen tunnusmerkistön. Se voi olla esimerkiksi yksityiselämää loukkaavan tiedon levittämistä, kunnianloukkaus, rangaistavaa vihapuhetta, laitonta uhkailua, pahoinpitely, seksuaalirikos, vainoaminen tai toisen omaisuuteen kohdistuva vahingonteko. Rikosoikeudellinen rangaistusvastuu alkaa, kun tekijä on täyttänyt 15 vuotta ja on syyntakeinen. Myös nuoremmasta tekijästä poliisi voi käynnistää esitutkinnan. (Laitinen ym. 2020, 20–21.)

VÄKIVALLAN, KIUSAAMISEN JA HÄIRINNÄN EHKÄISEMINEN

Suunnitelmaa opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä käsitellään opiskelijoiden kanssa ryhmänohjaajan tuokiolla lukuvuoden alussa ja aina tarvittaessa. Kiusaamisen ennaltaehkäisemiseksi opiskelijoille annetaan tietoa kiusaamisesta, sen muodoista ja seurauksista ryhmänohjaajan tuokioissa ja koulukuraattorin pitämillä oppitunneilla ensimmäisen vuoden opiskelijoille. Opiskelijoiden ryhmäytymistä ja hyvän ilmapiirin luomista pyritään tukemaan läpi lukioajan esimerkiksi opiskelijatuntemusta vahvistamalla, ryhmiä havainnoimalla ja pienryhmäkokoonpanoja vaihtelemalla.

Ensimmäisen vuoden opiskelijoille tehdään aloituskysely heti ensimmäisen jakson jälkeen, jossa kartoitetaan kiusaamisen ja yksinäisyyden kokemuksia. Koulun Hyvinvointiprofiili-kysely toteutetaan vuosittain ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijoilla. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kouluterveyskysely teetetään joka toinen vuosi ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijoille. Ensimmäisen vuoden opiskelijoilta kysytään terveystarkastuksen yhteydessä kiusaamisesta ja aihetta käsitellään myös terveystiedon oppitunneilla. Opiskelijoita kehoitetaan olemaan matalalla kynnyksellä yhteydessä koulun henkilökuntaan havaitessaan tai kokiessaan kiusaamista.

Myös lukion tutortoiminnalla pyritään vaikuttamaan kouluviihtyvyyden parantamiseen, yhteisöllisyyden lisäämiseen sekä kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäisemiseen. Tutoreiden koulutuksessa käsitellään kiusaamisen tematiikkaa ja siihen puuttumista. Koulun opiskeluhuoltoryhmä tapaa lukuvuosittain ryhmänohjaajia, jolloin voidaan yleisellä tasolla kartoittaa ryhmissä vallitsevaa ilmapiiriä ja hyvinvointia. Aina uuden lukuvuoden alkaessa opettajia tiedotetaan huolen puheeksi ottamisesta ja tarvittaessa opettajille ja muulle henkilökunnalle järjestetään koulutusta.

ONGELMATILANTEIDEN SELVITTÄMINEN JA KIUSAAMISEEN PUUTTUMINEN

Jokainen väitetty kiusaamistapaus on tutkittava huolellisesti ja selvitys on aloitettava mahdollisimman nopeasti. Kiusaamisen muodosta riippumatta tilanne selvitetään aina. Kiusaamiseen liittyy usein vallankäyttöä, jolloin osapuolet eivät ole keskenään tasaväkisiä. Selvittelytilanteessa kuitenkin kaikkia osapuolia on kuultava eikä selvittämiseen osallistuminen ole opiskelijalle vapaaehtoista. (Laitinen ym. 2020, 40.)

- 1. Jos on kyse yksittäisestä selkeästä tilanteesta, joka ei ole monitahoinen tai vakava,** ryhmänohjaaja, asiasta kuullut opettaja tai muu henkilökunnan edustaja, selvittää tilanteen asianosaisten opiskelijoiden kanssa. Tarvittaessa ja halutessaan asian havainnut tai asiasta kuullut koulun aikuinen voi pyytää selvittelyyn jo tässä vaiheessa mukaan toisen aikuisen, esimerkiksi kiusatun ryhmänohjaajan tai koulukuraattorin.
- 2. Kiusaamisen tai häirinnän ollessa toistuvaa,** ryhmänohjaaja/asiasta kuullut opettaja lähtee yhdessä koulukuraattorin kanssa selvittämään tilannetta. Selvittämiskeskustelut kirjataan muistioksi (Kiusaamis- ja riitatilanteiden selvittelylomake, joka löytyy TG-Normaalikoulun alta kohdasta lomakkeet ja pohjat). Muistio palautetaan lukion rehtorille koulun arkistoon seurantakeskustelujen jälkeen.
 - a. Tapauksen käsittelijät tapaavat kunkin osapuolen yksilökeskusteluissa. Selvittäminen käynnistyy kuulemalla kiusatun kuvaus tapahtuneesta. Tämän jälkeen kiusaamiseen osallistuneet opiskelijat tavataan erikseen ja tarvittaessa vielä yhdessä. Tavoitteena on, että opiskelija/opiskelijat sitoutuvat lopettamaan kiusaamisen välittömästi. Opiskelijoiden huoltajia tiedotetaan asiasta ja käydystä selvittämiskeskustelusta.

- b. Eri osapuolia kuullaan mahdollisuuksien mukaan myös yhdessä.
- c. Järjestetään seurantakeskustelut asianosaisten opiskelijoiden kanssa kahden viikon kuluttua ja sovitaan jatkoseurannasta.
- d. Käsittelyn lopputuloksena on yhteinen sopiminen ja anteeksipyyntö/-antaminen, jos se on mahdollista. Se mitä keskusteluissa sovitaan, kannattaa kirjata ylös.
- e. Jos kiusaaminen tai häirintä ei lopu, otetaan käyttöön lukiolain mukaiset kurinpitokeinot (kirjallinen varoitus, määräaikainen erottaminen) ja pyydetään tarvittaessa apua muilta viranomaisilta (lastensuojelu, poliisi, Pirkanmaan sovittelutoimisto)

Jos koulun tietoon tulee opiskelijaan kohdistuva kiusaaminen, joka täyttää rikoksen tunnusmerkistön, ollaan koululta yhteydessä huoltajiin ja tarvittaessa tämän jälkeen poliisiin. Vakavissa väkivaltaa sisältävissä tilanteissa ollaan välittömästi yhteydessä poliisiin.

Huoltajille tarjotaan tarvittaessa mahdollisuutta kuulemiseen. Kaikille kiusaamis-, häirintä- ja väkivaltatilanteiden osapuolina oleville tarjotaan opiskeluhuollollista yksilötukea. Opiskelijoiden käytössä ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut. Tarvittaessa työskennellään koko ryhmän kanssa tavoitteena kiusaamisongelman vakavuuden tiedostaminen ja kiusaamiseen liittyvien ryhmäroolien ja -normien muuttuminen. Tällöin asianosaisten opiskelijoiden nimiä ei tuoda esiin, vaan kiusaamista käsitellään yleisellä tasolla.

SUUNNITELMAAN PEREHDYTTÄMINEN

Suunnitelmaan opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä tutustutaan ryhmänohjaajan johdolla lukuvuoden alkaessa. Suunnitelma on myös jatkuvasti luettavissa vanhempien ja opiskelijoiden lukion kotisivuilla lukion opetussuunnitelman (LOPS) liitteenä.

SUUNNITELMAN PÄIVITTÄMINEN, SEURANTA JA ARVIOINTI

Lukion yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä arvioi suunnitelmaa lukuvuosittain lukion osalta, ja koulun opiskeluhoitoryhmässä (KOHR) sovitaan koko koulua koskevan suunnitelman tarpeellisista päivityksistä.

Lähteet:

Lukiolaki (714/2018) 30§.

Laitinen, K., Haanpää S., Francke L. & Lahtinen M. 2020. Kiusaamisen vastainen työ kouluissa ja oppilaitoksissa. Oppaat ja käsikirjat 2020:3a. Viitattu 19.11.2020.

2.15. Toiminta äkillisissä kriiseissä sekä uhka- ja vaaratilanteissa

Kriisisuunnitelma on laadittu yhteisenä dokumenttina koko Tampereen yliopiston normaalikoululle ja sitä päivitetään aina tarvittaessa.

3. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestäminen

3.1. Opiskeluterveydenhuolto- sekä kuraattori- ja psykologipalvelujen järjestäminen, keskinäinen työn- ja vastuunjako sekä palvelujen järjestämisessä tarvittava yhteistyö

Opiskeluterveydenhuolto

Normaalikoulun lukion terveydenhuoltopalveluista vastaa Tampereen kaupungin opiskeluterveydenhuollon Tullinkulman toimipiste. Opiskeluterveydenhuoltoon sisältyvät terveyden- ja sairaanhoitopalvelut. Terveydenhoitajaan voi olla yhteydessä esimerkiksi opiskelijan tarvitessa terveysneuvontaa, rokotuksia tai sairauslomaa. Terveydenhoitajat auttavat myös mielenterveyteen, päihteisiin ja seksuaaliterveyteen liittyvissä asioissa. Terveydenhoitajan ja lääkärin vastaanotolle on varattava aika. Hoitaja tekee hoidon tarpeen arvioinnin ja ohjaa tarvittaessa lääkäriille. Ajan voi varata joko puhelimitse tai verkossa. Opiskeluterveydenhuollossa on käytössä myös chat-palvelu sekä mahdollisuus etävastaanottoon. Palveluista ja ajankohtaisista asioista löytyy tarkat tiedot opiskeluterveydenhuollon nettisivuilta.

Koulukuraattori

Koulukuraattorin työn tavoitteena on edistää opiskelijoiden ja koko lukioyhteisön sosiaalista hyvinvointia. Koulukuraattori auttaa ja tukee opiskelijoita koulunkäyntiin, arjen sujumiseen, vuorovaikutussuhteisiin ja muuhun elämänpiiriin liittyvissä asioissa ja kysymyksissä. Koulukuraattori toimii yhteistyössä opiskelijan, huoltajien, kouluyhteisön työntekijöiden ja koulun ulkopuolisten tahojen ja viranomaisten kanssa. Koulukuraattori on sosiaalihuollon laillistettu ammattihenkilö, joka antaa opiskelijoille, huoltajille ja koulun toimijoille sosiaalityön asiantuntija-apua. Koulukuraattori tekee myös ennalta ehkäisevää työtä opiskelijaryhmien kanssa ja toimii tutortoiminnan toisena ohjaajana.

Koulukuraattori osallistuu opiskeluhuollon suunnittelu-, arviointi- ja kehittämistyöhön sekä koulun ulkopuolisiin verkostoihin. Tarvittaessa koulukuraattori osallistuu myös yksittäisen opiskelijan asiaa käsittelevän monialaisen asiantuntijaryhmän työskentelyyn.

Opiskelija voi hakeutua koulukuraattorin luokse oma-aloitteisesti tai esimerkiksi ryhmänohjaajan, opettajan, huoltajan tai viranomaistahon pyynnöstä. Koulukuraattoriin voi ottaa yhteyttä puhelimitse, joko soittamalla tai tekstiviestillä, Wilman kautta tai sähköpostitse.

Koulupsykologi

Koulupsykologi on lukioyhteisössä psykologisen tiedon asiantuntija. Koulupsykologin työn tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista sekä psyykkistä hyvinvointia. Koulupsykologi antaa neuvontaa ja ohjantaa oppimiseen sekä nuoren kasvuun ja kehitykseen liittyvissä asioissa. Koulupsykologi osallistuu tarvittaessa opiskelijaa koskeviin palavereihin ja tekee yhteistyötä opiskelijan huoltajien, opettajien sekä muiden opiskelijan asioissa mukana olevien kanssa. Koulupsykologi tukee ja arvioi opiskelijan psyykkistä hyvinvointia yksilökäynneillä. Koulupsykologi ohjaa opiskelijan tarvittaessa jatkotutkimuksiin tai -hoitoon ja muihin tukipalveluihin. Koulupsykologi tekee ennalta ehkäisevää työtä luokkien ja opiskelijaryhmien kanssa sekä tarvittaessa kriisityötä. Koulupsykologi osallistuu opiskeluhuollon suunnittelu-, kehittämis- ja arviointityöhön sekä oppilaitoksen ulkopuolisiin verkostoihin.

Opiskelija voi hakeutua koulupsykologin luokse oma-aloitteisesti tai esimerkiksi ryhmänohjaajan, opettajan, huoltajan tai viranomaistahon ohjauksesta. Koulupsykologisiin voi ottaa yhteyttä soittamalla tai tekstiviestillä sekä Wilman kautta tai sähköpostitse.

Yksittäisen opiskelijan asioiden käsittely ja ohjaus opiskeluhuollon palveluihin

Kun kenellä tahansa koulu yhteisön työntekijällä herää huoli opiskelijan fyysisestä, psyykkisestä tai sosiaalisesta hyvinvoinnista, tulee hänen ensimmäisenä keskustella asiasta oppilaan/opiskelijan kanssa. Jos keskustelun jälkeen on edelleen huolta, tulee työntekijän ohjata opiskelija koulupsykologille, kuraattorille, opiskeluterveydenhuoltoon tai koota monialainen asiantuntijaryhmä. Ohjaus tehdään yhteistyössä opiskelijan ja opiskelijan ikätasosta riippuen huoltajien kanssa.

Ohjaus tapahtuu kiireellisissä tapauksissa saattamalla opiskelija opiskeluhuoltoon tai soittamalla opiskeluhuollon työntekijöille, muutoin Wilman kautta. Wilma-viestistä tulee selvittää opiskelijan nimi ja ryhmä, tieto siitä, onko asiasta keskusteltu opiskelijan ja/tai hänen huoltajiensa kanssa sekä huolenaiheet ja ohjauksen syyt selkeästi kirjattuna. Jos olet epävarma ohjaamisesta, voit aina konsultoida opiskeluhuollon henkilökuntaa opiskelijan nimeä mainitsematta.

Painavista syistä opiskelija voi kieltää antamasta itseään koskevia opiskeluhuollon tietoja huoltajalleen. Jos alaikäinen opiskelija kieltää yhteydenoton huoltajaan ja heidän pyytämisenä mukaan monialaiseen asiantuntijaryhmään tai tietojen annon huoltajalle, ohjataan oppilas psykologin, koulukuraattorin tai opiskeluterveydenhuollon vastaanotolle iän, kehitystason ja lapsen edun toteutumisen arvioon.

Mikäli opiskelija on välittömässä vaarassa (vakava itsetuhoisuus, onnettomuus jne.), soitetaan hätänumeroon 112.

Pahoinpitely- ja seksuaalirikosepäilyissä pitää kuunnella nuorta, kysyä tarvittaessa vain avoimia, tarkentavia kysymyksiä ja tehdä tarvittavat muistiinpanot. Ilmoitus poliisille on tehtävä viipymättä sekä alaikäisen opiskelijan kohdalla tehdään myös lastensuojeluilmoitus lastensuojelupäivystykseen. Ilmoitusvelvollisuutta ei voi delegoida toiselle. Poliisi ja sosiaaliviranomaiset ohjeistavat yhteydentotosta huoltajiin sekä jatkotoimenpiteistä.

3.2. Monialaisen asiantuntijaryhmän toimintatapojen ja käytäntöjen sopiminen sekä yksilöllisten tukitoimien järjestämisen periaatteet

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan opiskelijan tueksi silloin, kun opiskelijan huolta herättävän tilanteen selvittelyyn ja hoitamiseen tarvitaan eri alojen asiantuntijoita ja monialaista yhteistyötä opetushenkilöstön ja opiskeluhuollon henkilöstön välillä. Monialaisen asiantuntijaryhmän kutsuu koolle se opetushenkilöstön tai opiskeluhuollon palvelujen edustaja, jolla huoli opiskelijasta on herännyt. Ryhmän kokoonpano perustuu opiskelijan ja/tai hänen huoltajansa suostumukseen, opiskelijan ikä- ja kehitystaso huomioiden. Yksittäistä opiskelijaa koskevan asian käsittelyssä laaditaan opiskeluhoitokertomus.

3.3. Opiskeluhuollon yhteistyö opiskelijan opintojen ohjauksessa ja jatko-opintojen suunnittelussa

Opiskeluhuollon väki osallistuu tarvittaessa opiskelijan koulunkäynnin tukemiseen ja jatko-opintojen suunnitteluun yksilökohtaisen opiskeluhoitotyön kautta. Tästä esimerkkinä monialaiset palaverit. Opiskeluhuollon väki käy aina uuden lukuvuoden alkaessa tapaamassa 1. vuoden opiskelijoita ja kertomassa työstään ja opiskeluhuollon palveluista.

3.4. Opiskeluhoitokertomuksen laatiminen ja säilytys

Opiskeluhoitokertomuksen laatii monialaisen ryhmän keskuudestaan sopima henkilö. Kertomus arkistoidaan opiskeluhoitokertomusrekisteriin. Kertomuksen arkistoi rekisterin vastuhenkilö, joka Tampereen yliopiston normaalikoulussa on koulupsykologi. Rekisterin vastuhenkilö vastaa siitä, kenelle rekisterin tietoja mahdollisesti luovutetaan. Tietojen luovuttamisesta tehdään merkintä.

3.5. Sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestämiseen liittyvä yhteistyö oppilaitoksessa

Sairauden vaatima hoito

Pitkäaikaissairaiden opiskelijoiden hoito suunnitellaan yhteistyössä huoltajien ja terveydenhoitohenkilöstön kanssa. Ensisijainen vastuu opiskelijan omahoidon toteuttamisesta on hänen huoltajillaan ja hoitotahoilla. Opiskelijan opintoihin voidaan tehdä sairauden vaatimia erityisjärjestelyjä mahdollisuuksien mukaan.

Erityisruokavaliot

Opiskelija tai huoltaja ilmoittaa kirjallisesti lukion kouluruokailua järjestävään Minerva-ravintolaan jokaisen lukuvuoden alussa opiskelijan mahdolliset allergiat sekä muut erityisruokavaliot. Koululounas ja erityisruokavalioiden tarjonta valmistetaan ilmoitusten perusteella päivittäin.

Lääkityksen järjestäminen

Ajantasaiset lukion tietoon tulleet lääkehoitosuunnitelmat säilytetään lukion kansliassa.

Huoltajat toimittavat koululle selkeät ja yksinkertaiset kirjalliset ohjeet lääkeannoksista ja muut hoito-ohjeet sekä tietoa niiden mahdollisista vaikutuksista hoitoon. Huoltajien on huolehdittava siitä, että opiskelijan lääkehoidon toteuttamisesta sovitaan yhdessä terveystyöntekijän ja opetustoimen henkilöstön kanssa, jos tähän on tarve.

Lääkehoitoon kouluttamaton henkilö voi antaa lääkärin määräämää, luonnollista tietä annettavaa tai ihon alle pistettävää lääkehoitoa. Tällöin lääkehoidon toteuttaminen perustuu työntekijän suostumukseen, perehdytykseen, lisäkoulutukseen sekä lääkärin antamaan lupaan.

Opetustoimen lainsäädäntö ei määrittele työntekijöiden lääkehoitoon osallistumista, eikä työntekijöitä siten voida tehtävään velvoittaa. Silloin, kun lääkitseminen on työnantajan hyväksymää toimintaa, siihen liittyvä vastuu ja mahdolliset vahingonkorvauskysymykset ratkaistaan samoin periaattein kuin koulutyössä yleensäkin. Potilasvahinkovakuutus koskee vain kouluterveydenhuollon ammattihenkilön toimintaa.

3.6. Opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalveluiden järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi

Opiskeluterveydenhuoltoon sisältyvät sairaanhoitopalvelut. Lääkärin vastaanotolle varataan aika terveydenhoitajan kautta joko puhelimitse tai vastaanottokäynnillä. Terveydenhoitaja arvioi hoidon tarpeen ja tarvittaessa ohjaa opiskelijan lääkärin vastaanotolle. Opiskelijat voivat käyttää myös oman asuinkuntansa terveyspalveluja. Opiskelijat voivat käyttää myös oman asuinkuntansa terveyspalveluja. Suositeltavaa on, ettei pitkäaikaista hoitosuhdetta päätetä.

3.7. Tarvittava yhteistyö oppilaitoksen ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa (esimerkiksi erikoissairaanhoito, sosiaalitoimi, poliisi, nuorisotoimi).

Opiskeluhoito tekee tarvittaessa yhteistyötä koulun ulkopuolisten toimijoiden, kuten sosiaalitoimen, erikoissairaanhoidon, nuorisotoimen, yksityisen sektorin ja poliisin kanssa. Yhteistyötahoja voidaan tarvittaessa kutsua yksittäisen opiskelijan asioita käsittelevään monialaiseen palaveriin opiskelijan

ja/tai huoltajan luvalla. Yhteistyötä tehdään myös yhteisölliseen opiskeluhoitotyöhön liittyen, esimerkiksi erilaisten tapahtumien ja vanhempainiltojen yhteydessä.

4. Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

4.1. Opiskelijan ja huoltajan osallisuus ja yhteistyö opiskeluhoitollon suunnittelussa, kehittämisessä ja arvioimisessa

Opiskelijoiden osallisuus yhteisöllisen opiskeluhoitollon suunnittelussa tapahtuu muun muassa opiskelijakunnan ja opiskeluhoitoryhmään kuuluvien opiskelijajäsenten kautta. Opiskelijat voivat tehdä opiskelijakunnan kautta aloitteita ja toisaalta opiskelijakunnalta voidaan pyytää kannanottoja tiettyihin kysymyksiin. Opiskelijoiden mielipiteitä tiedustellaan vuosittain erilaisten kyselyiden avulla sekä opiskelijoita pyritään aktivoimaan yhteisöllisyyttä lisäävään toimintaan esimerkiksi lukion yhteisöllisyyspäivien avulla. Opiskelijoiden aloitteita kunnioitetaan ja heidän toiveitaan pyritään toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan. Tavoitteena on, että jokaisella opiskelijalla on mahdollisuus vaikuttaa opiskeluhoitollon toimintaan matalalla kynnyksellä.

Opiskelijoiden kokemuksia opiskeluhoitollon saatavuudesta selvitetään säännöllisesti erilaisin kyselyin. Opiskeluhoitollon liittyvien palveluiden toimivuudesta ja saatavuudesta kartoitetaan myös huoltajien näkemyksiä lukuvuosittaisilla kyselyillä. Myös vanhempainilloissa voidaan käsitellä ajankohtaisia opiskeluhoitollon liittyviä asioita.

Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoitollon periaatteista ja menettelytavoista tiedotetaan opiskelijoita ja huoltajia lukuvuosittaisissa, Wilmassa sekä lukion kotisivujen kautta. Ryhmänohjaajat sekä luokissa vierailevat opiskeluhoitollon toimijat kertovat opiskelijoille opiskeluhoitollon palveluista.

4.2. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annettava tieto yksittäisen opiskelijan asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä

Jos yksilöllisen opiskeluhoitollon tarve käy ilmeiseksi, nuoren toiveita ja ajatuksia kuunnellaan hänen ikänsä ja kehitystasonsa huomioiden. Alaikäisen opiskelijan huoltajaan ollaan yhteydessä, ellei ole perusteltua syytä noudattaa opiskelijan pyyntöä olla ottamatta yhteyttä huoltajaan. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä opiskelijaa käyttämästä opiskeluhoitollon palveluja.

4.3. Opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhoitollon asiakkaana ja suostumuksen hakeminen opiskelijalta ja tarvittaessa tämän huoltajalta yksilökohtaisessa opiskeluhoitollon palvelussa

Opiskelijan toiveet häntä koskevien asioiden käsittelyssä huomioidaan aina ikätason ja kehityksen mukaisesti. Opiskelija saa päättää ketkä henkilöt saavat osallistua palaveriin ja tapaamisiin, joissa käsitellään opiskelijan koulunkäyntiä, sen tukemista ja mahdollisia muita opiskelijaa koskevia asioita. Monialaisen palaverin yhteydessä opiskelija täyttää kirjallisen suostumuslomakkeen, jossa hän määrittää, ketkä koulun henkilöt ja mahdolliset yhteistyötahot saavat olla mukana käsittelemässä häntä koskevia asioita.

4.4. Käytänteet opiskelijan toiveiden huomioimisessa häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisussa sekä huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä

Mahdollisuuksien mukaan opiskeluhoollon työntekijät keskustelevat etukäteen kahden kesken opiskelijan toiveista ja ajatuksista ennen monialaisen asiantuntijaryhmän kokoontumista. Näissä keskusteluissa voidaan kartoittaa, mitä asioita opiskelija toivoo ja ei toivo käsiteltävän useamman henkilön kesken. Opiskelijalla on aina mahdollisuus vaikuttaa monialaisen asiantuntijaryhmän kokoonpanoon. Yhteistyö huoltajien kanssa on ensisijaista, ellei opiskelija kiellä asioiden käsittelyä heidän kanssaan. Opiskelijan toiveet hänen asioidensa käsittelystä ja jatkotoimenpiteistä kirjataan kirjalliseen suostumuslomakkeeseen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollotyön muistioon.

4.5. Käytänteet opiskelijan kehitystason ja edun toteutumisen arvioimiseksi opiskeluhoollon henkilöstöön kuuluvan sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilön toimesta

Opiskeluhoollon työntekijät arvioivat opiskelijan kehitystasoa ja edun toteutumista oman sosiaali- tai terveysalan erityisosaamisen kautta.

4.6. Menettelytavat yksittäistä opiskelijaa koskevan asian käsittelyssä monialaisessa asiantuntijaryhmässä

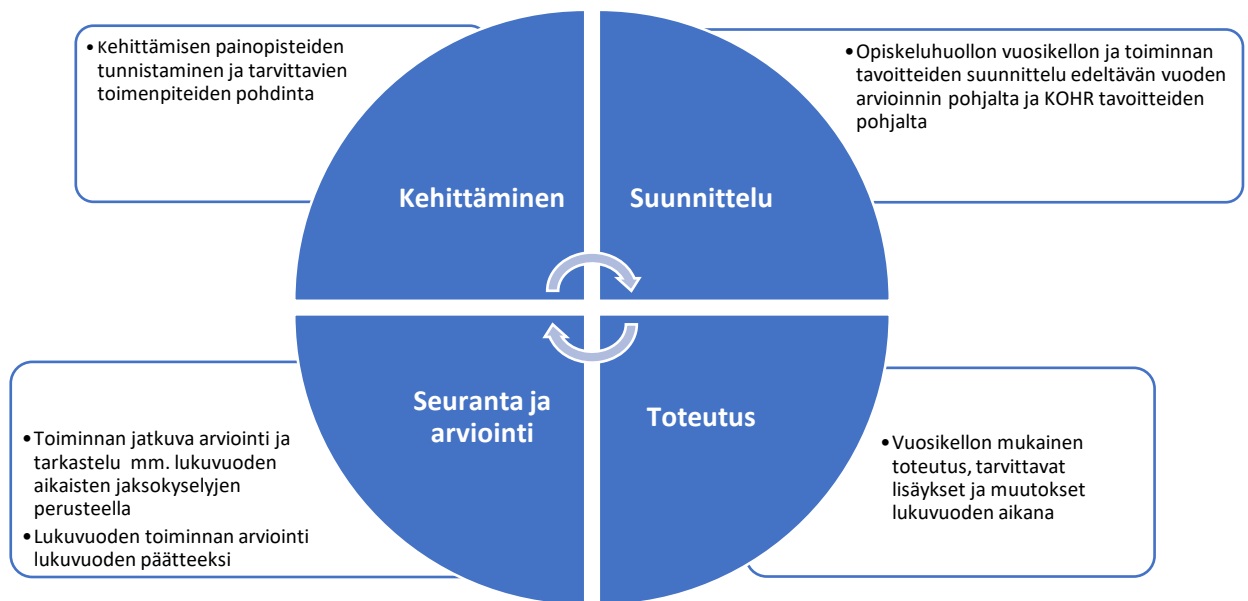
Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013 19§, 20§) mukaisesti asian käsittely yksittäisen opiskelijan tueksi koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä perustuu opiskelijan tai hänen huoltajansa suostumukseen, jollei opiskelijalla ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä. Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella asian käsittelyyn voi osallistua myös muita yhteistyötahoja taikka opiskelijan läheisiä.

Yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi asiantuntijaryhmän vastuuhenkilön on kirjattava toimintatavoitteiden kannalta tarpeelliset opiskelijaa koskevat tiedot opiskeluhoolltokertomukseen. Opiskeluhoolltokertomus laaditaan aikajärjestyksessä eteneväksi ja siihen kirjataan seuraavat tiedot: Opiskelijan nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen opiskelijan huoltajan nimi ja yhteystiedot. Asiantuntijan ryhmän kokoontumisessa käsiteltävän asian aihe ja asian vireille panija, kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa,

kokouksessa tehdyt päätökset, päätösten toteuttamissuunnitelma sekä toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot ja jo toteutetut toimenpiteet. Lisäksi tulee näkyä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa sekä kokouksen päivämäärä. Jos sivulliselle annetaan opiskeluhuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä, mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

5. Opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Lukion opiskeluhuoltosuunnitelman toteutumista seurataan lukuvuoden aikana ja syksyllä tehtyyn toiminnan vuosikelloon ja sovittuihin toimintatapoihin tehdään tarvittaessa muutoksia palautteen perusteella lukuvuoden aikana. Lukuvuoden päätteeksi tehtävän kyselyn ja muiden tulleiden havaintojen pohjalta toimintaa kehitetään seuraavalle lukuvuodelle edelleen.

Kuvio 1. Tampereen yliopiston normaalikoulun lukion opiskeluhuoltotyön jatkuva kehittäminen.

Tampereen yliopiston normaalikoulun lukiossa seurataan jatkuvan kehittämisen ja varhaisen puuttumisen mahdollistamiseksi seuraavia opiskeluhoitosuunnitelmaan liittyviä kokonaisuuksia.

Seurattavat asiat	Seurannan menetelmät	Seurannan aikataulu	Seurannan vastuutaho	Seuranta-tietojen käsittely ja hyödyntäminen kehittämisessä	Seurannan keskeisistä tuloksista tiedottaminen
Opiskelijoiden osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemukset, jaksaminen ja opiskeluhyvinvointi	Jaksokysely kaikille lukiolaisille	Kunkin jakson päättymisen jälkeen seuraavalla ryhmäohjaus-tuokiolla	Lukion yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä	Opiskeluhoitoryhmä, lukion astekokous	Wilmassa opiskelijoille ja huoltajille
Opiskeluun osallistuminen (ml. poissaolot)	Wilman tuntimerkintöjen tarkastelu, havainnointi opetuksessa	Jatkuva seuranta	Aineenopettaja, ryhmäohjaaja	Keskustelu opiskelijan ja/tai huoltajan kanssa	Ryhmäohjaaja tiedottaa tarvittaessa rehtoria ja/tai opettajakuntaa
Opintojen eteneminen (opintosuoritukset)	Opinto-suoritusten ja valintojen tarkastelu, vuositaskohtaiset kyselyt, kehityskeskustelut	Jaksoittain ja aina tarvittaessa	Ryhmäohjaaja, opinto-ohjaaja	Keskustelu opiskelijan ja/tai huoltajan kanssa Ryhmäohjaajan ja opinto-ohjaajan yhteistyö	Ryhmäohjaaja tiedottaa tarvittaessa rehtoria ja/tai opettajakuntaa
Opiskeluhyvinvointiin vaikuttavien tekijöiden vaikutus (fyysinen opiskeluympäristö, toimintakulttuuri yhteisössä, sosiaaliset suhteet)	Lukuvuoden päätökysely (esim. Hyvinvointiprofiili)	Toukokuu	Lukion yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä	Opiskeluhoitoryhmä, lukion astekokous, KOHR	Wilmassa opiskelijoille ja huoltajille